

Menekülés a mentsvárból

Megtorpanásra jut mindig idő.

Mikor már minden arcra
kiült az áhítat vagy a közöny,
ne siesd el a lemondó legyintést.

De ne tégy úgy, mintha azt mondanád,
amit csinálni kéne.

Mert akkor kettős csapda lesz a szó,
az aljasságra dupla lehetőség.

Mint bál után konfettit a ruháról,
rázd le magadról az illúziókat.

S ha befon a fontoskodó fontolgatás,
mintsem báb legyél, inkább fulladásig
szorítsd a hurkot!

Senkinek se fontos,
hogy élsz, hogy itt élsz. Senki sem kívánta,
hogy idejőjj. Nem árt, ha ezt tudod.

Mikor már minden arcra,
minden csalódás fölszínére máznak
kiült az áhítat meg a közöny,

s ha úgyse látják, akkor is:

ne siesd el a lemondó legyintést.
Megtorpanásra jut mindig idő.

Kondorossy Emőke

Nyughatatlanul

Sokáig hallgattam bénán,
szárnyszegetten is repülni vágyó
magányom csonthéjas börtönébe zárva,
és szoborként némaságra kárhoztatott
szemeimből kő-könnyek peregtek,
tompán hullva a múlandóság tavába.
Csak a fájdalom köszirmú virága nyílott,
tüskés ágat hajtva néma szenvedésből,
s bilincsbe vert ajkam szegletéről
a Semmibe meneteltek a fáradt szó-katonák.

De nem hallgathatok tovább!
Mert nem lehet, hogy ne beszéljek,
mert nem lehetek szótlan, amíg élek!
Mert kínjaimból kigyöngyözött fényben
kell tanítanom látni a vakot,
és mezítelen lábbal tűzparázson át
lépkedni a járni nem tudót...

Mert így tudok csak fehéren izzó tűzbe hullni,
szikrázó acélszavakkal fellegekre írni,
a Nap útján végig csak így mehetek!

Zuhatag

A havas utcán álltam mélázva. A Salamony toronyba szerettem volna felbandukolni, de éjszaka annyi hó esett, hogy teljesen befedte a kitaposott ösvényt, egy vékonyalpú félcipőmben pedig nem merészkedtem utat törni.

A zuzmarás fák ágai megbillentek. A szél leszökött a hegyről és bukfcenet vetett a zajló Dunában. Tovább indultam a Várpresszó felé. A parkolóhely előtt egy Polski Fiat fékezett, majd lassan befordult a már ott álló Volga mellé.

Irhabundás nő szállt ki a kocsiból. Egyedül. Meglépett a férjecske-től, gondoltam, biztosan itt van a randija. Lehet, hogy a nagy Ő az állami rendszámú Volgával érkezett. Aztán majd bent megjátszák, hogy véletlenül találkoztak.

Amikor közelebb értem hozzá és rápillantottam, ismerősnek látszott. Lehet, hogy már találkoztunk valahol. Annyi nővel találkozik az ember, de csak minden századik éli túl a tiszavirágéletű emléket.

A bundás nő átjött az úttesten. Kétszer, háromszor is felém nézett. Lassította lépteit. Honnan ismerem, honnan ismerem, töprengtem. Aztán, mint mikor a vaksötétben hirtelen kigyullad a fény és minden világos lesz, megtorpantam, felkiáltottam.

– Vera, Verácska!

Odaszaladtam, megöleltem.

– Már azt hittem, nem ismersz meg.

– Egy kissé megváltoztál – mondtam óvatosan, amikor nyugodt arcára, lilakarikás szemére néztem. Szinte árnyéka lett a régi Verának. – Gyere, megiszunk valamit. Régen nem láttalak.

– Valóban. Két éve, vagy három?

– Van annak három is.

A presszóban alig voltak. A sarokasztalhoz ültünk.

– Két konyakot – mondtam a pincérnek – Jaj, de várjon!

Verára néztem, mert vezet és nem tudtam iszik-e.

– És két kávét – mondta Vera.

– Igenis.

– Tudod, most szívesen iszom. Fázom. A kocsiban nem tudok melegíteni rendesen.

Megittuk a konyakot. Vera kigombolta bundáját. Ekkor vettem észre, hogy feketében van. Nem sokat időztem ennél a gondolatnál, mert ismertem nagy családját és úgy véltem, valamelyik nagynénjét, vagy esetleg Bandi szüleit gyászolja. Öregek voltak már.

– Hát mesélj, Verácskám! – paskoltam kezére.

– Mit meséljek? Élek.

– Egy kis kiruccanásra jöttél? – csipentettem hamiskásan.

– Esztergomba megyek.

– És Bandi?

Vera hirtelen felém fordult. Szeme kigyulladt. Egy pillanat múlva meg nedves lett.

– Te nem tudod?...

– Mit?

– December 17-én meghalt.

– Miii? Bandi meghalt?

– Benne volt az újságban is.

– Mi történt vele? Baleset?

– Nem. Szívroham.

Feldöntöttem a poharat, s ha nem kapom el, ezer darabra zúzódik szét a köves padlón.

Jól ismertem Bandit. Amikor az egyetemre jártunk, barátoktunk is. Okos, értelmes ember volt. Kitűnően vette a ka-nyart a vizgákon. A prof szerette volna, ha mellette marad, de ő „kiment az életbe”, ahogy fogalmazta; valamelyik Váci úti gyárban lett mérnök. Filosz voltam, nem sokat értettem a mér-

női tudományhoz, de megértettük egymást. Sokat vitatkoztunk is. Elvi síkon – ahogy mondtuk. Verát én mutattam be neki. Vera akkor negyedéves magyar-történelem szakos hallgató volt. Egyszer együtt mentünk kirándulni a Pálvölgyi barlanghoz, meg a Hármashatárhegyre. Bandi félrehúzott. – Mondd, te udvarolsz Verának? – kérdezte. – Nem én, csak együtt lógunk. – Az semmi – legyintett Bandi. – Akkor én rákapcsolok. – Áldásom rátok – neveten. Két hónap sem telt el, amikor esküvői tanúnak hívtak. Természetesen elmentem. Később, két esztendővel később meg Bandi lett az én tanúm. Egyszóval komák lettünk. Ica is megszerette Verát, így aztán sokat voltunk négyesben. De akkor még meg akartuk váltani a világot. Bandi új módszereken töprengett, ha egy-egy újításért kapott egy kis pénzt, rögtön nagy dinom-dánomot csaptunk. Akkor még igen. Mert később egyre ritkábban találkoztunk. Hogy is mondják ezt? Elidegenedtünk egymástól. Néha, ha véletlenül összefutottunk, még fel-fellángolt bennünk az akarat, hogy jó lenne összejönni, beszélgetni. De mikor? Majd hívjuk egymást. És nem hívtuk. Ica is kerülte Verát.

– Megiszol még egy konyakot? – fordultam Verához.

– Igen. De akkor kávét is kérek.

– Hogy történt?

– Hogy történt? Nem is tudom. A kollégái szerint egy terven vitatkoztak. Várták a Bandi döntését. Persze, mert főmérnök volt már. Ezt sem tudtad? Szóval, Bandi össze akarta foglalni a vita eredményét, el is kezdte, kissé hevesen, így mondták, és akkor hirtelen elhallgatott, félrebillent a karos-zékben és a keze lecsúszott az asztalról. Szívroham.

Intettem a pincérnek.

Amikor megkaptuk a konyakot, mindketten szó nélkül hajtottuk fel.

– Korábban beteg volt?

– Soha semmi baja nem volt. Ismerted Bandit, tudod, milyen erős, egészséges ember volt mindig. Az utolsó pillanatig.

Egy pillanatra elhallgatott, megtörölte az orrát, hogy szipogását eltitkolja.

– Azt hiszem, én vagyok az oka. Sőt, most már biztosan tudom, hogy én vagyok az oka!

– Ugyan.

– De, de... Nem lett volna szabad engednem. Tudod, hogy az első esztendőben milyen szűkösen éltünk a drága albérleti szobában. Én mondtam Bandinak, hogy ez így nem lehet tovább. Lakást kell szereznünk. De honnan? Hogyan? Pénzünk nem volt. Bandi rákapcsolt, dolgozott éjjel-nappal. Másodállást is vállalt. Cikkeket írt. Ott volt mindenütt. Neve lett és jött vele a pénz is. Megvettük az öröklakást. Akkor még azt mondtuk, hogy lazítunk, ha lesz lakásunk. Bandi nem lazított, mert a lakást be kellett rendezni. Aztán megvettük az első kocsit. A harmadik abortusz után az orvos közölte, hogy nem lehet többet gyerekek. Bandi külföldre vitt. Akkor talán még kedvesebb volt hozzám, mint korábban. Minden évben külföldön nyaraltunk. De milyen pihenés volt ez? Hozta magával a munkát, a terveket, a szakkönyvet, amit szerkesztett, vagy lektorált. Emlékszem, Várnában hetekig egyedül kószáltam, mert ő dolgozott. Csak néha mozdult el a munkája mellől. Tulajdonképpen az én fizetésemre már nem volt szükségünk, csak azért tanítottam, hogy ne unatkozzam otthon egész nap. Mert Bandi reggel hétkor elment és este hatkor, nyolckor jött haza. Ha duzzogtam, elvitt vacsorázni. Ez a duzzogás sem volt komoly. Mindennemű megvolt, amit akartam. Ha nem szerettem volna Bandit, ahogy szerettem, akkor engedek a köröttem legyeskedőknek, kihasználom a helyzetet és kész. Ismersz, kacérkodtam még veled is, de soha nem feküdtem le senkivel. Mintha csak megéreztem volna, hogy nem sokáig lehetek Bandié, de addig csak az övé leszek. A Balaton mellett megtetszett egy kis telek. Megvettük. Te nem jártál ott, akkor már volt köztetek valami. Előbb egy kis vikendházat építettünk rá. Ott töltöttem a nyaraimat. Bandi szombaton délután lejött, hétfőn reggel meg ment vissza. Isteni volt, elképzelheted. Nagy társaságunk volt. külföldi újtjaira, ha csak tehetette, magával vitt. Persze, én akkor is egyedül voltam. De jó volt: megismertem Párizst, Londont,

Bécset, Rómát, Bukarestet, Varsót, Prágát. Egyedül. Este meg Bandival. Amikor főmérnök lett, a balatoni telken építkeztünk. Tavaly töltöttük benne az első nyarat. Kétszobás, verandás villa. Kettőnknek. Meg a vendégeknek. Mert vendégeink voltak. Mindennap. Bandi szerette a társaságot. Azt mondta, számára a jó társaság pihenés. És most december 17-én... Rettenetes...

Megittam a maradék kávét. Vera megint a zsebkendőjét nyomogatta szeméhez. Egy buta gondolat sem jutott eszembe. Nem bírtam kinyögni egy szót sem. Vera szózuhataga mindent elnyomott bennem. Bandi már egy hónapja halott? Már egy hónapja! A vidám, jópofa Bandi.

– Esztergomba megyek, a sógoromhoz, a kocsit eladni. Nem is tudom, mi lesz velem. Tudod, hogy nincs gyerekünk és most a Bandi rokonsága követelőzik. Főleg az öccse. A Bandi részét perli. Bandi szülei még élnek. A család beadott egy olyan írást, hogy nagy áldozat volt Bandi taníttatása, meg hogy az utolsó években egyáltalán nem támogatta és nem látogatta szüleit, miattam. Hallottál ilyet? Hogy én nem engedtem haza látogatóba. Nem értik meg, hogy nem volt ideje! Még az én számomra is alig-alig. Csak éjszaka. Arról meg én nem tehetek, hogy Bandi nem küldött haza pénzt. Hát tehetek én arról? A kocsit a nevemen van, de minden más közös. A kocsit eladom, hogy legalább az öröklakás részt kifizethessem. Hogy mi lesz a balatoni telekkel, villával? Nem tudom. Az ügyvéd szerint a családnak esélye van. Ha megnyerik a pert, el kell adni. Rettenetes. Ha legalább egy gyerekünk lett volna! Legalább egy, egyetlen egy, akkor nincs ez a rettenetes tortúra, mert a Bandi része az övé. De nincs, érted, nincs. És most, amikéért Bandi annyit gürcölt, dobra kerül! Minden, amiért halálra hajszolta magát!

– Talán még nincs minden elveszve. Bízni kell.

– Te nem ismered a Bandi öccsét! Legszívesebben kirúgna a lakásból is. Már a temetés napján megmondta: Bandi miattam lett haragba a családjával! Pedig ez nem igaz! És, hogy miattam...

Kértem még egy konyakot. Vera már nem akart inni. Megittam az ő féldecijét is. Ittam és a torkom egyre szárazabb lett. Idegesen kopogtam az asztalon. Vigasztaló szavakon töprengtem, de semmi, semmi sem jutott eszembe. Bandi messze került tőlem. A családjától is. De miért? Vera nem gonosz természetű. Szeretett csillogni, flörtölni, de a légynek sem ártott.

– Mennem kell – zökkenett ki meditációból Vera. – Örülök, hogy láttalak. Ilu, hogy van?

– Köszönöm, jól.

– És a gyerekek?

– Azok is.

– Egyszer elmegyek már, meglátogatom őket.

– Gyere, bármikor.

Begombolta bundáját, felhúzta kesztyűjét. A kocsit mellett álldogáltunk már, amikor megkérdezte:

– És veled mi van? Magadról semmit se mondtál.

– Megvagyok. Dolgozom.

– Mit csinálsz Visegrádon?

– Pihenek.

– A múlt évi szabadságod?

– Nem, nem. Az orvos javasolta a kórház után.

– Kórházban voltál? Mi bajod volt?

– December 23-án engedtek el. Mi bajom volt. Hm. A cardiológiai osztályon feküdtem.

– Te is a szíveddel? Úristen, de boldog lehet Ilu, hogy te legalább beteg vagy, beteg lehetsz. Mert Bandinak arra sem volt ideje... Szervusz. Csókolom Ilut. Felugrom hozzá.

– Szervusz. Gyere. Várunk.

Beült a kocsiba. Megcsavarta a volánt, kikanyarodott az országútra. Száguldott Esztergom felé. Nézem utána, amíg el nem tűnt. Aztán a Dunára pillantottam. A jégtáblák sebesen úsztak lefelé neki-neki csapódva a jégtorlaszos partnak olyan mély hangon, mintha egy láthatatlan vízesés-zuhatag hangját hallanám.